

LA COLUMNA

DIARI REVELADOR

**Pere
Fàbregues
i Morlà**



Escriure en temps convuls, gosaria a dir que devia ser fins i tot perillós. El «Diari 1824-1844 de Josep Sanxo i Sanxo» (Maó 1776-1847) que ens ofereix en F. Xavier Martín Martínez, editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, ens mostra la vida a Menorca quan tots els règims es barallaven i imposaven, per la força si calia, formes de pensament i convivència, passant per sobre del poble i, com podem veure al llibre, fins i tot del clero més arrelat a la gent senzilla, sobretot si pensem com devia ser Menorca fa dos-cents anys, una comunitat rural i agrícola ben arrelada als seus costums, llengua i tarannà.

Acostumats a escoltar la doctrina en pla, seguint els dictats del Concili de Trento (1545-1563) d'apropar l'Evangeli al poble emprant les llengües vernacles, fet que la dominació anglesa va respectar com ho van fer amb la llengua i la cultura a la nostra illa, ens trobem en què «tan bon punt Menorca torna definitivament a la Corona Espanyola s'aplica el Decret de Nova Planta que obliga oficialment a substituir a les escoles de primeres lletres els catecismes en pla per l'espanyol». En rebre l'ordre per escrit del bisbe que els van enviar ordenant que es prediqués en castellà, «de fet, part del clero tant secular com regular, a l'hora de predicar, es negà a fer-ho en castellà, com manava el document episcopal, en una llengua estranya i aliena, que el poble no entenia».

L'autor del diari ens va mostrant un llarg cativeri, que ens demostra la duresa de la resposta a les imposicions polítiques per allunyar-los del poble i la valentia de defensar la llengua i els costums dels menorquins que era la manera d'apropar-los a l'Església i als Evangelis, fent-los propers a la clerecia.

El llibre pot semblar espès i per intel·lectuals o lletraferits. Us he de dir que el seguiment d'aquest diari 'enganxa' i aneu passant els seus dies sense ombra d'avorriment.

He trobat interessant el glossari que ens descobreix paraules caigudes en desús que, algunes d'elles, donen origen o peu a mots encara emprats avui en dia. També l'important quadre sinòptic cronològic és de gran ajuda per situar-nos en el context de l'època.

Sé que el llibre es va presentar a Maó, segur que de forma extensa i erudita, però jo n'he volgut fer aquesta ressenya des de Barcelona, sobretot perquè he copsat que des de Menorca es defensaven costums i llengua, encara més i millor que a la Península i això omple d'orgull a qualsevol menorquí de fora.